

mann als Gast in den dänischen Städten im 13. Jahrhundert« av Hansjörg Süberkrüb (s. 137–42), vidare har doktorsavhandlingar genomförts om saltproduktionen i Lüneburg (s. 142–46) och Lübecks stift i förhållande till grevskapet Holstein (s. 146–54), och om ostpreussiska förhållanden (Berta Ewald-v. Bockelmann, vidare Karl-Otto Ahnsehl om köpmän och sjöhandel i Thorn omkring 1370). Även Wolfgang Kehn (Der Handel im Oderraum im 13. und 14. Jahrhundert) och Lothar Schwetlik (Der hansisch-dänische Landhandel und seine Träger 1484–1519) hör till Koppes elever. Jubilarrens egen bibliografi avslutar den nyttiga volymen.

Tore Nyberg

Schiffahrt und Häfen im Bereich der Handelskammer Flensburg. Udg.: Industrie- und Handelskammer zu Flensburg. Schriften der Gesellschaft für Flensburger Stadtgeschichte e.V., Nr. 21. Red.: *Dr. Hans-Friedrich Schütt*. Flensburg 1971.

Bogen er udgivet i anledning af Flensborg Industri- og Handelskammers 100-års jubilæum, men er ikke et egentligt jubilæumsskrift. Sigtet er at behandle skibsfart og havne fra tidlig middelalder frem til nutiden indenfor det område, som var handelskammerets virkefelt i tiden 1870 til 1920, d. v. s. kyststrækningen fra Slesvig til Haderslev, fra Tønder til Brunsbüttel og vandvejene på tværs, herunder Ejderkanal og Kielerkanal. En noget u håndterlig størrelse tidsmæssigt og geografisk, så meget desto mere som bogen er disponeret topografisk: By for by starter man så langt tilbage, man nu kan komme, og slutter så stort set ca. 1920, idet kun området syd for den nuværende grænse er summarisk behandlet frem til efter 2. verdenskrig. Et indledende afsnit af sammenfattende karakter formår dog delvis at samle de noget spredte indtryk.

Slesvig gennemgås f. eks. med stærk vægt på Hedeby og selve Slesvig i det 11–14 årh., hvorefter man på een side bringes frem til 1880'erne, da byen igen bliver interessant på grund af et enkelt stort rederi. Man får ikke meget at vide om transportmulighederne til og fra i det mellemliggende tidsrum. – Dette er nok bogens mest udprægede eksempel på en traditionel interesse for søfartshistorie forstået som sejlads med en bys egne skibe enten i forbindelse med storhandel (Flensborg i det 18 årh.) eller i eksotisk trampfart (Åbenrå i det 19 årh.). Til gengæld skal det indrømmes, at man får nogle ganske spændende små afsnit om skibene fra Arnis, Maasholm og Kappeln, som med baggrund i godsdriftens udvikling i det 18 årh. tager sig af fødevareeksporten suppleret med almindelig fragtfart på hele monarkiet og i hele Østersøområdet frem til de ændrede betingelser efter 1864. Her er det bedste eksempel på opfyldelse af forordets løfte om at inddrage såvel politiske som økonomiske faktorer i gensidig sammenhæng.

Af bogens 15 forfattere har de, der har behandlet afsnittene om Flensborg, om hvalfangsten og om kanalbyggeriet været favoriseret af den foreliggende litteratur; væsentligt svagere står et afsnit som det om færgefarten i vadehavet. Her har egentlige kildestudier været nødvendige, men den strengt topografiske fremstilling har karakter af opremsning. Katalogformen – alle nævnt, ingen

glemt – stikker iøvrigt også hovedet frem i behandlingen af den nyere flensborgske rederihistorie.

Blandt værket's fortrin bør nævnes illustrationerne, herunder de informative billedtekster, samt de ganske festlige prosaindkud af ofte anekdotisk indhold. Hvem vidste f. eks. at også Kielerkanalen startede med en brækket spade? Derimod kunne man godt have ønsket sig nogle flere kort over havne og kanaler, det indlagte landkort er pittoresk, men gnidret.

Trods den oversigtsmæssige karakter er værket nyttigt som introduktion og i kraft af den fyldige litteraturliste. (Nogle til forkortelser mangler dog). Selvom forordet tager afstand fra, at dette skulle være en egentlig slesvig (-holstensk) søfartshistorie, så antager en behandling som denne dog automatisk omend indirekte karakter af en slags status over forskning og litteratur. Og i den forbindelse kan man ikke undlade et lille hjertesuk over, at den sidste danske behandling af samme emne i et lignende omfang – Danmarks Søfart og Søhandel, red. Bering Liisberg – stammer helt tilbage fra år 1919!

Anders Monrad Møller

Steward Oakley: The Story of Denmark. Faber and Faber, London, 1972. 272 s.

Siden undertegnede engang fandt Slaget på Rheden og Københavns Bombardement blandet sammen til én begivenhed i en nyere, meget grundig og i øvrigt tillidsvækkende fransk verdenshistorie, har mine forventninger til udenlandske historikeres behandling af nordiske fænomener ikke været store. Man kan i øvrigt heller ikke påstå, at der fra skandinavisk side er blevet udrettet meget for at overvinde sprogbarriererne og indvi ikke-skandinaver i nordisk historie yngre end vikingetiden.

Steward Oakley synes at ville udfylde et savn. Til en serie bøger betitlet »The Story of ...« henholdsvis England, Scotland, Australien, Malaysia m. v. bidrog han i 1966 med en kortfattet Sveriges historie, nu fulgt op af »The Story of Denmark«. Formålet er dobbelt, dels at give historisk interesserede læsere en »reliable introduction to a neglected corner of their art«, dels at forberede englændere – og amerikanere? – som måtte ønske at besøge »a most delightful country and people«.

Titlen snyder en smule. »The Story of ...« synes at indicere en let, anekdotisk fortælling. Det er bogen bestemt ikke; den må snarere betegnes som et hårdt vredet kompendium, der på et minimum af plads meddeler en mængde facts med ligelig hensyntagen til politisk, økonomisk, social og kulturel historie. Registret spænder over mangt og meget – fra Tollund-manden og biskop Poppo til Knudåge Riisager og Niels Viggo Bentzon.

Nogenlunde velorienterede danske læsere finder næppe i denne fremstilling noget, der virker nyt eller overraskende, hvilket heller ikke var at forvente. På den anden side skæmmes bogen ej heller af åbenbare misforståelser eller forældede oplysninger. Steward Oakley kan dansk og er a jour i sin læsning; endvidere har han haft et par danske kolleger til at kontrollere manuskriptet. Alt i alt må bogen betegnes som den bedste nutidige engelsk-sprogede Danmarks-